

ալ կան այս յիշատակարանաց մէջ ու
րոց միայն հնչումնքն ուղղելով բուն
հայ կերպարանքը կ'զգենուն : Սեծ
ինգիր մ'ալ այս է թէ 2800 տարի
առաջ բուն իսկ հայ բառերը ինչ
հնչում ունէին : Ինթերցողին թողով
այս բանասիրական ինգիրը , կը փու-
թամք հոս արձանագրութեանց բա-
ռերուն մէկ քանի հատը յիշել :

Ղարի	Պերի
Ուրու	Ուր (յարաբ . դերա)
Ուրիի	Իւր
Շինիտացի	Շինեցի (եռու շինել)
Լւն	Լւն
Տանիմի	Տան իմոյ
Վրա	Վերայ
Իսդիստան	Լպաստան
Շիու	Չուել
Հուս	Հիւսել (գործել շինել)
Լրման	Հրաման
Լիզ	Լս

Տարակոյս չըմտար որ Հայաստան
Հայկազանց ժամանակը Հայաստան
չէր կոչուեր , ինչպէս որ այս արձանա-
գրութիւններն ալ կը վկայեն թէ
Հայաստանի մէջ քանի մը ուրիշ տե-
րութիւններ ալ կային , բայց ընդ իշ-
խանութեամբ միոյ թագաւորի : Բոտ
յիշատակարանաց Պիամա կը կոչուէր
մեր բնիկ երկիրը և ոչ թէ Հայաս-
տան կամ Լրմենիստան , ինչո՞ւ ու-
րեմն Պիամայի փառքը Հայաստանէն
դուրս համարինք :

ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏԱՍԻԱՆՆԵՐ

Լ- Էփէշցական (Օրագրի ,
(Թի- 665) :

Կարգացինք ձեր յօդուածը , զոր
կը գրէք ՍԻՕՆԻ « Սիո-Ռիւն Իսիո-
ղիստ-Ռիւն Հայաստանեայց Եփէշց-ոյ »

վերնագրով խորհրդածութեան գէմ
Լըցու իմք , որ ՍԻՕՆԻ յօդուածոյն աւ
բողջ պարունակութիւնն անտեսու-
թեան տարով և միակողմանի կերպիւ
դատելով դայթակղած էք միամտա-
բար : Իուք մի կաթողիկոս կ'ընդու-
նիք , բայց Լիկեղեցւոյ քահանայու-
թիւնը , եպիսկոպոսութիւնը , ժողո-
ղդական մարմինը , դաւանութիւնը
և ծիսակատարութիւնքը կը բաժնէք ,
այսինքն տարբերութիւն կը տեսնէք
Լ'ժմիածնի և Սոյ եպիսկոպոսութեան ,
նոյն եպիսկոպոսութեամբ ձեռնադ-
րուած քահանայութեան , նոյն քա-
հանայութեամբ մատակարարուած
խորհրդոց և հետեւապէս նոյն խոր-
հրդներով ծնուած , սնուած և զար-
գացած ժողովրդական մարմնոյն , այս
ինքն հաւատացելոց միութեան մէջ :
ՍԻՕՆ երկու կամ երեք կաթողիկոսներ
կ'ընդունի , բայց ամենեւին չը բաժ-
ներ կաթողիկոսութիւնը , եպիսկոպո-
սութիւնը , քահանայութիւնը , դա-
ւանութիւնն , արարողութիւնքն և
հետեւապէս Լիկեղեցւոյ կամ հաւա-
տացելոց միութիւնը , ինչպէս և նոյն
իսկ հաւատացեալք բնաւ երբէք չեն
բաժնած , չեն խտրած և չեն պառակ-
տած ի դարաւոր ժամանակաց հետէ :
Ինթերցողաց թողունք դատել ՍԻՕՆԻ
և ձեր նայուածքն կաթողիկոսութեան
ինգրոյն նկատմամբ , թէ ո՞րն օգտա-
կար է և ո՞րն վնասակար և անցնինք
ուրիշ առարկութեան :

Իուք կաթողիկոսութիւնը նա-
խագահութիւն մեկնելով կը հետեւ-
ցնէք , որ մի և նոյն ժամանակ երկու
կամ երեք նախագահներ կարող չեն
լինիր : (Ուրախ եմք , որ Լիկեղեցւոյն
մի Պլուխ ընդունելով , որ է Հիսուս
Քրիստոս , կաթողիկոսները՝ պլուխներ
չէք հասկնար , ապա թէ ոչ հռովմեա-
դաւանից նման անշուշտ պիտի ոլըն

դէիք թէ՛ մի մարմնոյն երկու կամ երեք գլուխներ կարող չեն լինիր) : Բայց ներեցէք մեզ ասել, որ նախագահութեան նկատմամբ թէ՛ ՍՕՆ և թէ՛ Լըբեսխանական Ժողովն բնաւ երբէք ուրացած չեն Լըմիսճնի կաթողիկոսի նախագահութիւնն : Եւ յն որ ընդհանուր կաթողիկոսի անուն կը կրէ, հարկաւ, եթէ երբ և իցէ ընդհանուր եկեղեցական — ազգային Ժողով գումարուի (որուն այժմ ամենեւին պէտք չը կայ) նախագահն կամ նախաթոռն ինքն է : Հետեւաւ պէս, Լեկեղեցւոյ և Լըգի միութեան փախաբողներն նախագահութիւնն չէ, որ կը մերժեն, այլ հակաթոռութիւնն : Վասն զի՝ հակաթոռութեան գաղափարն բաժանում և երկպառակութիւն կ'ենթադրէ Լեկեղեցւոյ զաւակաց և իրենց դաւանած հաւատալեաց մէջ, որ բարեբաղդաբար միեւնեւ ցարգ տեղի ունեցած չէ : Իսկ եթէ այսուհետեւ լինին մարդիկ, որ հակաթոռութիւն, հակաթոռութիւն գոչելով պղծորեն Լեկեղեցւոյ զաւակաց մտքերն, և հակաթոռութենէն՝ Հակաթոռութիւն և Հաթոռութիւն արտադրելով երկպառակեն Լըգային հոգեւոր միութիւնը, անշուշտ սեւագիր պիտի դրոշմուին իրենց անուններն պատմութեան մէջ, զոր և դուք, Լըժ. Լեկեղեցական, ձեր ակնկալութեան հաւաքակ, անշուշտ վերջէն պիտի սփարտէ իւրեք, ձեր կարծեցեալ Լապրեն ակնընդիր գոյած Ելլալէն զինի : Բայց զիտեք հարկաւ, թէ ինչ կերպով կը կարգադուին խռովութեան որոմնացաններու և երկպառակիչներու անունները պատմութեան մէջ :

Դուք, ըստ ձեր համոզման, տրամաբանութեան սիրահար լինելով և ՍՕՆի քարոզած աւետարանական ըսկըզունքներու մէջ բողոքականու-

թիւն երազելով կը խրատէք Ս. Վրդքէն, և ձեր տրամաբանութեամբն լուծել կամիք ամեն խնդիր : Բայց շատ մի վստահիք ձեր տրամաբանութեան վրայ, այլ, եթէ կ'ընդունիք մեր խորհուրդը, խոնարհեցէք դէպի Լեւտարանն, ուսէք և ուսուցէք Լեւտարանը. վրան զի ձեր դժուարալոյծ կարծուած խնդիրներն իսկ դիւրաւ կը լուծուին Լեւտարանով, ինչպէս և լուծուած են շատ և շատ խնդիրներ, որք բոլորովին անլուծանելի են տրամաբանութեան համար : Եւ տեսնէք անշուշտ, թէ Պապականութիւնն՝ Լեւտարանէն հեռանալով և իշխանասիրութեան ու գահասիրութեան եռանդէն մղուելով, ուր հասաւ և ինչ դատաւճիռ ընդունեց մարդկութեան լուսամիտ մասէն : Սի թէ այլոց փորձը զգուշութեան մի շահաւէտ խրատ չէ՝ ամենուն համար, որոնք գիտեն օգուտ քաղել ազգաց պատմութենէն :

Լ- Փոնջն, Ի- 708 :

ՍՕՆ հայցոյցած չէ զձեզ, այլ երկուց Սրբազան Պատրիարքաց դէմ ձեր անիրաւ ամբաստանութիւնը քննադատելով՝ սրտասխանատուութեան ենթարկած է զձեզ :

Դուք պատասխանատուութենէ փախելու համար՝ կը թողուք վիճաբանութեան առարկան, որ էր, ըստ ձեր անհեթեթ զրախօսութեան երկուց Պատրիարքաց Եւսեփ-Լիւն Լիւն Գիւրգիսի Ժողովարէ Բարդապէս Բեյ-Ելլալ և Եւրոպիէն ու Ելլալիէն Գոյելլալ համար, և բոլորովին նոր երազներ երազելով, կը խօսիք Լըբեսխան մի կանոնագրութեան, Ժողովոյ կազմութեան և

պարտուց վրայ : Բայց մի կարծէք թէ ՍԻՐՆ գիւրաւ կը թողու զձեզ, որ այդպէս, քնաշըջիկի նման անգիտաբար թափառիք, առանց իմանալու՝ թէ ո՞ւր էիք և ո՞ւր հասաք : Կը յիշեցնենք ձեզ վերապահ ձեր 699 թուով հրատարակած ամբաստանութիւնը և կը պահանջենք որ սթափիք և պատասխանէք մեզ՝ թէ երբ և ինչպէս Գաղաթիւի եղած են երկու պարբերականներն : Երբ և ինչպէս Բաղաթիւի եղած են նոյն վեճակի Գաղաթիւներն և Եփեսոսի Գաղաթիւներն : Ի՞նչ հիմամբ կ'ամբաստանէք նաև Լորուստողէմի համօրէն Սիւրբանութիւնն իբրեւ անարժանաւոր և անհրաժեշտ : Կը պահանջենք և խոսիլ կը պահանջենք, որ կամ փաստերով հաստատէք և կամ հրապարակաւ յետս կը կողէք ձեր այս յանդուգն վատահամբաւութիւնն : Եւ թէ դարձեալ փախուստ տաք, որ իրատ հաւանական է, և մի այլ առարկայ ձեռք առնուք, իմացած լինիք կանխաւ, որ ՍԻՐՆ միշտ կընդունիք ՍԱՌՆ ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆԲ, որ աւմեն ստաքորոզ և զրախօս թերթերու արդար պատիժն է : Իսկ եթէ զիջանիք հարցնելու՝ թէ ինչո՞ւ կ'արհամարհուիք և անարժան կը դատուիք, ՍԻՐՆ չը զննար հիմնաւոր փաստերով պատասխանել ձեր կէտի պղծութիւնն, որով բարիք մը եւս ըրած կը լինի թէ՛ ձեզ և թէ՛ այն պարզամիտներուն, որոնք գուցէ կը դալթափոխեն ձեր հրատարակութեամբ :

ՀԱՆԴԵՍ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ Ս • ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ
ԵՒ ԺԱՌԱՆԳԱՌՈՐԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
Ս • ԱԹՈՌՈՅՍ

ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ տօնախմբութիւնը կրօնական շքեղ հանդիսիւ տօնաւելէն յետոյ, նոցա անմահ յիշատակին և միանգամայն Երազմուտի շարժարանի ճարեգարծին առթիւ, վայելուչ հանդէս մի եւս կատարուեցաւ Վարժարանի մէջ, զորոց ցահան վեցամսեայ մասնաւոր հարցաքննութեանէն ղկնի : Սոյն հանդիսին ներկայ էին Լ՛մեն, Սրբազան Պատրիարքարքն, Սիւրբանական Ուստիս Գեր, Հարք և Լորարք և համօրէն Ուստաւորք՝ արք և կանայք : Հանդիսին մէջ ատենախօսեցին ուսուսչաց դասէն Լ՛ադ Սարկաւադ Գարբիէլ Խապայեան, իսկ աշակերտաց մէջէն՝ Գէորգ Տ. Զարու թիւնեան Խմայէլցի, Թադէոր Գրիգորեան Լ՛նդրիանու պօլսեցի : Գաղղիարէն ևս կարգացուեցան մի ձառ և քանի մի առարկներ, ինչպէս և կատարուեցան երկու հայերէն տրամախօսական համառօտ արարուածներ, զորս շարագրած էին աշակերտներէն՝ Պօղոս Զախրեան և Կարապետ թովմասեան Զանադ — Գաղեցիք : Հանդէսն կնքուեցաւ յորդորական բանիւ և օրհնութեամբ Լ՛մեն, Սրբազան Պատրիարքին :

Լրժան կը համարենք հրատարակութեամբ հաղորդել ընթերցողաց Բարեշնորհ Գարբիէլ Լ՛ադ Սարկաւադի Լ՛տենախօսութիւնն, որ է հետեւեալն :